

Σίλβιο Ντ'Αρτσο

Σπουδή στη μοναξιά και τον θάνατο

Μια «τέλεια ιστορία» του πρόωρα χαμένου ιταλού συγγραφέα που φέρνει τον αναγνώστη αντιμέτωπο με την πιο εύθραυστη πλευρά της ανθρωπίνης ύπαρξης

ΓΡΑΦΕΙ Η NTINA
ΣΑΡΑΚΗΝΟΥ

Για πρώτη φορά το ελληνικό κοινό έχει την ευκαιρία να γνωρίσει *Το σπίτι των άλλων*, το σημαντικότερο έργο του ιταλού συγγραφέα, ποιητή και δοκιμιογράφου Σίλβιο Ντ'Αρτσο (ψευδώνυμο του Ετσιο Κομπάρνι (1920 - 1952)). Το συγκεκριμένο έργο του δημοσιεύτηκε μετά τον πρόωρο θάνατό του από λευχαιμία, σε ηλικία μόλις 32 ετών. Όπως επισημαίνεται και στο επίμετρο της Δήμητρας Δότση, η οποία υπογράφει μια άριστη μετάφραση και επιμέλεια από τα ιταλικά σε ρέουσα ελληνική, πρόκειται για μια «τέλεια ιστορία». Ο χαρακτηρισμός αυτός, που ανήκει στον Νομπελίστα Εουτζένιο Μοντάλε, αποδίδει τιμή στην ουσία του έργου, καθώς πρόκειται για ένα αφήγημα λιτό στη μορφή αλλά βαθιά στοχαστικό στο περιεχόμενό του. Το έργο αγγίζει, με μια ζηλευτή εσωτερική ένταση, ένα από τα πιο διαχρονικά και καίρια ερωτήματα της λογοτεχνίας, τη σχέση του ανθρώπου με τον θάνατο, αλλά και το ενδεχόμενο δικαίωμά του απέναντι σε αυτόν.

Παρά τη μικρή του έκταση (εντάσσεται στη νέα σειρά ολιγοσέλιδων αλλά σπουδαίων έργων του 19ου και 20ού αιώνα των Εκδόσεων Μεταίχμιο) είναι ένα σπουδαίο λογοτεχνικό επίτευγμα, με εντυπωσιακή πυκνότητα νοημάτων, με έντονη επίδραση στον αναγνώστη. Δεν πρόκειται για ένα έργο που εντυπωσιάζει με την πλοκή του, αντιθέτως, η δύναμή του έγκειται στην αφαίρεση, στη σιωπή και στη λεπτή ψυχολογική ένταση που διατρέχει κάθε σελίδα. Γιατί αν και ο Σίλβιο Ντ'Αρτσο υιοθετεί ένα λιτό και αυστηρά οικονομικό ύφος, κάθε εκφορά λόγου διακρίνεται από υψηλή σημασιολογική πυκνότητα και ερμηνευτικό βάθος.

Καθοριστική συνάντηση

Στον πυρήνα της αφήγησης εντοπίζεται μια καθοριστική συνάντηση: μια γυναίκα απευθύνει σε έναν ιερέα ένα αίτημα που συνδέεται άμεσα με το ζήτημα της ζωής και του θανάτου. Από το σημείο αυτό εκκινεί η ανάπτυξη μιας πολυσύνθετης ηθικής και φιλοσοφικής διερεύνησης, μια σιωπηλή αντιπαράθεση ανάμεσα στον άνθρωπο και τα όρια της πίστης του.

Η αφήγηση τοποθετείται σε ένα απομονωμένο ορεινό χωριό, ένα περιβάλλον σχεδόν ασκητικό, το οποίο λειτουργεί ως αντανάκλαση της εσωτερικής ερημίας των χαρακτήρων. «Το σκοτάδι δεν είχε πέσει ακόμη. [...] Ήταν εκείνη η ώρα, καταλαβαίνετε, που η θλίψη του να ζεις μοιάζει να απλώνεται

Ο Σίλβιο Ντ'Αρτσο (ψευδώνυμο του Ετσιο Κομπάρνι 1920 - 1952) ήταν ιταλός συγγραφέας, ποιητής και δοκιμιογράφος. Εγγραφε για τη μοναξιά του ανθρώπου, το απρόβλεπτο του πεπρωμένου, την αναζήτηση μιας παρηγοριάς που θα δώσει νόημα στην ύπαρξη. Παρά τον πρόωρο θάνατό του, η παραγωγή του είναι ευρεία και ετερογενής, περιλαμβάνοντας δοκίμια για την αγγλική και την αμερικανική λογοτεχνία (ιδίως για τον Στίβενσον και τον Κόνραντ) και αρκετά ποιήματα. Πέθανε από λευχαιμία σε ηλικία 32 ετών

μαζί με τη σκοτεινά και δεν ξέρεις σε ποιον να ρίξεις την ευθύνη: άσχημη ώρα. [...]». Η αγγιάδα του φυσικού περιβάλλοντος διαμορφώνει ήδη από τις πρώτες σελίδες μια ζοφερή ατμόσφαιρα, η οποία εντείνει την εσωτερική δυναμική του έργου.

Ο αφηγητής, ένας ηλικιωμένος ιερέας, βρίσκεται αντιμέτωπος με ένα ηθικό δίλημμα. Η Ζελίνα, μια πλύστρα «με δέρμα μελαψό και σταφιδιασμένο, μαλλιά γκρίζα σαν το χρώμα του σπουργιτιού και φλέβες σκληρές και φουσκωμένες» τού απευθύνει ένα ιδιόμορφο αίτημα: ζητά, ουσιαστικά, τη συγκατάθεσή του για να αυτοκτονήσει. Το αίτημα δεν διατυπώνεται με δραματική φόρτιση, αλλά με νηφάλιο και εμπεριστατωμένο ορθολογισμό, γεγονός που ενισχύει τη βαρύτητά του. «Κάθε πρωί σηκώνομαι στις πέντε και πάω κάτω στη ρεματιά για να μαζέψω τα κουρέλια, και σταματώ το μεσημέρι ένα λεπτό για να φάω ψωμί και λάδι στο χορτάρι εκεί στο χαντάκι. Και μετά ανεβαίνω πάλι στο βουνό να πάρω το καρότσι και να πάω στο ρέμα για να πλύνω. [...] Εχω και μια καισίκια που την παίρνω πάντα μαζί μου, και η ζωή μου είναι ίδια μ' εκείνης, ακριβώς η ίδια [...]». Αναπόφευκτα, ο αναγνώστης οδηγείται να συμμετάσχει στο υπαρξιακό αδιέξοδο που βιώνει η γυναίκα, η οποία λυπάται τον ίδιο της τον εαυτό. Δεν πρόκειται απλώς για κοινωνική απομόνωση, αλλά για μια βαθύτερη αίσθηση αποκοπής από το νόημα της ζωής. Η Ζελίνα του Σίλβιο Ντ'Αρτσο ενσαρκώνει τη σιωπηλή απελπισία, την απόγνωση, τη συνταρακτική υπαρξιακή μοναξιά. Το ζήτημα της εσωτερικής πάλης του ιερέα, όπως και της αγωνιώδους αναζήτησης απαντήσεων γύρω από το ενδεχόμενο «δικαίωμα» στον θάνατο, παραμένει άλυτο. Παρά το γεγονός ότι ο ιερέας αρχικά αντιδρά με παρακλήσεις και συμβουλές, επικαλούμενος το όνομα του Θεού, η στάση του αποδεικνύεται ανίκανη να αρθρώσει μια οριστική ή επαρκή απάντηση. Την ίδια στιγμή, η ίδια

πραγματικότητα του περιβάλλοντος, η «νεκρή» εποχή που πλησιάζει, τα ξεραμένα βότα, τα παγωμένα σπουργίτια, η νύχτα που κατεβαίνει ολοένα νωρίτερα, οι ηλικιωμένοι που φθίνουν και πεθαίνουν ο ένας μετά τον άλλον, λειτουργεί ως καθρέφτης της βαθύτερης ματαιότητας που διαπερνά το έργο.

Σε έναν κόσμο όπου η λογοτεχνία συχνά επιδιώκει να προσφέρει παρηγοριά, ο Σίλβιο Ντ'Αρτσο αναδεικνύει την ανθρωπινή εμπειρία, απογυμνωμένη από κάθε εξωραϊστικό στοιχείο, καθώς, όπως εύστοχα επισημαίνει η Δήμητρα Δότση, στο συγκεκριμένο έργο «υπάρχει μονάχα η ζωή στην πιο εύθραυστη ουσία της».

Το έργο υπερβαίνει τα όρια της απλής αφήγησης και συνιστά ένα πεδίο στοχασμού, αποφεύγοντας τη διατύπωση οριστικών απαντήσεων. Η ευθύνη της ερμηνείας, όπως συμβαίνει στη μεγάλη λογοτεχνία, μετατοπίζεται στον αναγνώστη, στα προσωπικά του υπαρξιακά διακυβεύματα.

Η Ντίνα Σαρακινού διευθύνει το online λογοτεχνικό περιοδικό Literature.gr.

Silvio D'Arzo
ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ

Silvio D'Arzo
ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΩΝ
ΑΛΛΩΝ

Μτφ. - επίμετρο
Δήμητρα Δότση
Εκδ. Μεταίχμιο 2025,
σελ. 100
Τιμή 7,70 ευρώ